ITS Finland ry
Mikonkatu 9
00110 HELSINKI
www.its-finland.fi

LAUSUNTO

14.2.2022

Eduskunta
Liikenne- ja viestintävaliokunta

Viite: U 3/2022 vp Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle

Älykkään liikenteen verkosto ITS Finlandin lausunto valtioneuvoston kirjelmään eduskunnalle: ”Komission ehdotus tieliikenteen älykkäiden liikennejärjestelmien käyttöönotosta sekä tieliikenteen ja muiden liikennemuotojen rajapintojen puitteista annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2010/40/EU muuttamisesta”.

Älykkään liikenteen verkosto ITS Finland ry kiittää lausuntopyynnöstä ja toteaa lausuntonaan seuraavaa:

Yleistä

ITS Finland on samaa mieltä Suomen kannan kanssa ITS-direktiivin uudelleentarkastelun tarpeellisuudesta. Kymmenessä vuodessa liikennesektori on muuttunut poikkeuksellisen paljon. Muutoksessa ovat olleet niin tavoitemaailma, teknologiat, liikenteen markkinat, liikkumisen tulevaisuuskuva kuin käyttäjien tarpeetkin. Ja digitalisaation ja sähköistymisen myötä muutoksessa ovat myös muutoksen toteuttamiseksi tarvittavat työkalut.

ITS-direktiivin toimeenpanossa on painottunut tieliikenne, mutta uudelleentarkastelussa painotusta on siirretty entistä voimakkaammin multimodaalisiin matka- ja kuljetusketjuihin ja kattamaan koko liikennejärjestelmätaso. Erityisesti tulee varmistaa, että uudelleentarkastelussa on riittävästi huomioitu muutostarve kaupunkien näkökulmasta, tieliikennepainotus vie näkökulmaa yleensä kaupunkien ulkopuoliseen liikkumiseen.

Suomalainen ajattelu älyliikenteen tulevaisuudesta on edistyksellistä, samoin kansallinen sääntelymme on maailman mittakaavassakin ajan hermolle, osin jopa aikaansa edellä. Pääsääntöisesti sääntelyn puute ei ole esteenä ratkaisujen etenemiselle vaan panostukset toimeenpanoon. On tärkeää, että markkinasääntely mahdollistaa liiketoimintamahdollisuuksia eurooppalaisille yritystoimijoille, muutoin on todellisena riskinä, että tulevaisuudessa liikkumisen palveluja ja teknologioita tuottavat ainoastaan kiinalaiset ja USA:laiset alustatalouden jättiläiset.

ITS Finland ry
Mikonkatu 9
00110 HELSINKI
www.its-finland.fi

LAUSUNTO

14.2.2022

Suomen kanta

ITS Finland pitää Suomen kantaa hyvin valmisteltuna ja monipuolisena. Suomen painotukset yhteen toimivuuden, teknologianeutraaliuden ja palveluistumisen näkökulmista ovat kannatettavia. Suomen näkemykset datan merkityksestä liikennejärjestelmän tavoitteiden saavuttamisessa ovat hyvin linjassa kansallisen liikennepalvelulain kanssa ja ovat kokonaisuutena kannatettavia.

Liikennepalvelulain hengessä, valtioneuvosto pitää tärkeänä, että multimodaalisen digitaalisen liikkumispalvelun määritelmässä (artikla 4) otetaan huomioon erityisesti ominaisuudet, jotka mahdollistavat varauksen, tilaamisen tai maksun tai lippujen myöntämisen, sillä ne lisäävät multimodaalisten matkaketjujen käytön helppoutta ja houkuttelevuutta asiakkaan näkökulmasta. Määritelmän tulisi kattaa sekä julkiset että yksityiset toimijat, millä edistetään palveluiden kehittymistä ja markkinoiden toimivuutta asettamalla kaikki multimodaalisia digitaalisia liikkumispalveluita tarjoavat operaattorit yhdenvertaiseen asemaan.

Liikennejärjestelmätasolla kaikissa kulkumuodoissa yhteistä on datan laadun, datan analysoinnin ja tiedonsiirron suuri merkitys. On erittäin tärkeä luoda kokonaisnäkemys liikkujien, kulkuneuvojen ja infrastruktuurin tuottaman tiedon rooleista ja yhteentoimivuudesta. Liikenteen yhteen toimivuuden ja erityisesti automaation edistymisen kannalta nimenomaan datan laadun kehittyminen on avainasemassa. Datan laadun kehittymisen lähtökohtana on riittävä motiivi kehittämistoimille. Dataosaamisella on voitava tehdä kannattavaa liiketoimintaa. Datan osalta tulee ottaa huomioon mm. tiedon standardisointiin, käyttöoikeuksiin, omistajuuteen, hinnoitteluun, luotettavuuteen, yksityisyyteen jne. liittyvät kysymykset. Nyt uudelleentarkastelussa painotus on selvästi datan määrässä kuin laadussa, ja näkemyksemme mukaan tiedon laatu pitäisi olla paremmin huomioituna uudelleen tarkastelussa. Heikkolaatuinen liikennetieto on riski koko liikenteen digitalisaation edistymiselle.

Suomen kannassa tuodaan aivan oikein esille myös luottamuksen tärkeys datapohjaisiin palveluihin ja teknologioihin liittyen. Kyberturvallisuuden merkitys liittyy sekä tietosuojaan ja -turvaan, mutta mitä suuremmassa määrin myös liikennejärjestelmän fyysiseen turvallisuuteen. Kun esimerkiksi liikenteen automaation suurin yksittäinen motivaattori on liikenneturvallisuuden parantaminen, tulee varmistaa ettei mahdolliset puutteet kyberturvallisuudessa pääse haittaamaan turvallisuustavoitteen saavuttamista.

Erityisen hyvänä pidämme Suomen kannassa esille nostettua painotusta, jossa direktiivin uudelleentarkastelussa tulee varmistaa, että uudistettu sääntely-ympäristö säilyy houkuttelevana digitaalisiin teknologioihin ja kyvykkyyksiin kohdennetuille investoinneille, sillä ne ovat tärkeässä asemassa uusien työpaikkojen luomisessa sekä kasvun ja kilpailukyvyn vahvistamisessa.

Haluamme vielä kiinnittää erityistä huomiota liitteeseen III, jossa on lueteltu kaikki komission näkemyksen mukaan olennaiset tietolajit. Liitteen III osalta on todettava, että komission nykyinen näkemys olennaisista tietolajeista on hyvin tieliikennepainotteinen eikä tue liikennejärjestelmän systeemistä muutosta. Tietolajit eivät sisällä multimodaalisuutta edistäviä tietolajeja eivätkä myöskään liikennejärjestelmän tehokkuutta lisääviä tietolajeja kuten esim. tietoa liikenteen sujuvuudesta tai latauspisteiden saatavuudesta. Tietolajit olisi syytä katsoa vielä perusteellisesti läpi

ITS Finland ry
Mikonkatu 9
00110 HELSINKI
www.its-finland.fi

LAUSUNTO

14.2.2022

koko liikennejärjestelmän näkökulmasta, nykyinen näkemys on jopa hämmentävän kapea ja tieliikennepainotteinen.

Lopuksi

Liikenne ja logistiikka on valtava globaali markkina, jossa eurooppalaisilla toimijoilla on runsaasti osaamista. Eurooppalaisilla toimijoilla on perinteisesti ollut myös vahva asema markkinoilla, mutta liikenteen kytkeytyessä tieto- ja energiaverkkoihin sekä osaksi alustataloutta, olemme saaneet huomata globaalin kilpailun kiristyvän. ITS-direktiivissä tulee liikennepoliittisten tavoitteiden rinnalla ottaa nykyistä paremmin huomioon liikennealan liiketoimintapotentiaali, jota tulee aktiivisesti edistää eurooppalaisella innovaatio- ja elinkeinopolitiikalla. Oikeilla strategisilla valinnoilla liikenteestä on rakennettavista ongelman sijaan mahdollisuus, sillä liikenne on toimialana vihreän siirtymän ja digitaalisen muutoksen ytimessä.

Ylipäänsä ITS-direktiiviin tulisi saada mukaan enemmän myös elinkeino- ja innovaatiopoliittisia tavoitteita Euroopan uuden kasvustrategian mukaisesti. Komission näkemyksen mukaan digitaalinen siirtymä on tärkein kestävän kasvun mahdollistaja sekä myös keskeinen elpymisen tekijä koronan taloudelle aiheuttamassa tilanteessa Euroopan unionissa. Kasvutavoitteiden mukaan nostaminen toisi yritykset paremmin mukaan innovaatioiden ja uusien liiketoimintamallien muodossa.

Kunnioittavasti,

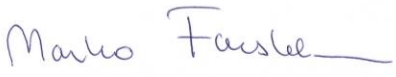

Marko Forsblom
Toiminnanjohtaja
ITS Finland ry